

42 "לי" דִּיקָא הַתּוֹב מְדִיק וְאוּמַר "לי" וְלֹא "לְמִשְׁכָּן" (וכד), וּכְפִירוֹשׁ
 43 רַש"י: "לי" לְשָׁמִי לְשֵׁמוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְצָרִיף לְהִבִּין
 44 הָעֲנָן הַפְּנִימִי בְּזָה.⁴

45 בַּמָּאֲמָרוֹ הַנּוֹכַח מְאָמַר רַבּוֹתֵינוּ ז"ל
 46 בְּרִבּוֹת' מְדַרְשׁ רַבָּה פְּרֻשֶׁת
 47 תְּרוּמָה⁵ עַל הַפְּסוּק וַיִּקְחוּ לִי
 48 תְּרוּמָה, הַמְדַרְשׁ מֵבִיא בְּהַקְשֵׁר זֶה
 49 אֵת הַפְּסוּק בִּישִׁיר הַשִּׁירִים: בּו הַקְדוּשׁ-

50 בְּרוּךְ-הוּא אוֹמַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל "פְּתַחֲחִי
 51 לִי אֲחוֹתִי רַעֲיָתִי"⁶, וּמִבְּקֶשׁ,
 52 כְּבִיכּוֹל, לְהִיכַנֵּס לְבִיתָם, וְכך גַּם לְגַבִּי
 53 עֲשִׂיתָ הַמִּשְׁכָּן, הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 54 אוֹמַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַד מָתִי אֶהְיֶה
 55 מִתְּהַלֵּךְ בְּלֹא בֵּית "שְׂרָאשִׁי נִמְלֵא
 56 טל" כּו' אֶלֶּא עֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ
 57 שְׂלֹא אֶהְיֶה בַּחוּץ.

58 וְהָעֲנָן הַפְּנִימִי בְּזָה, דְּהִנֵּה
 59 פְּנֹת הַצְּוּי וַיִּקְחוּ לִי תְּרוּמָה
 60 גו' הִיא בְּשִׁבִיל עֲשִׂית
 61 הַמִּקְדָּשׁ מֵהַדְּבָרִים הַמְפֹרָשִׁים
 62 בַּפְּסוּק שְׂאוֹתָם יֵשׁ לְהִבִּיא כְּתוּמָה
 63 (וְהֵב, כִּסֵּף וְנַחוֹשֶׁת וְכֵן הַלֵּאָה), כְּמוֹ
 64 שְׁכָתוֹב בְּהַמְשָׁךְ הַכְּתוּבִים⁷
 65 וְעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשְׁכָנָתִי
 66 בְּתוֹכָם, שְׁזָהוּ עֲשִׂית מִקוֹם רְאוּי
 67 לְהִשְׂרָאָה הַשְּׂכִינָה כְּלָלוֹת הָעֲנָן
 68 דְּעִבּוּדַת הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה
 69 שְׁעַל-יְדֵי-זָה עֲשִׂית הַמִּשְׁכָּן
 70 וְהַמִּקְדָּשׁ שְׁבָהֵם תִּשְׂרָה הַשְּׂכִינָה
 71 נְשָׁלְמַת פְּנֹת הַבְּרִיאָה הַמְטָרָה
 72 וְהַתְּלִיתִי שֶׁל בְּרִיאַת הָעוֹלָם הַזֶּה
 73 שְׁנִתְאַוָּה הַקְּב"ה לְהִיּוֹת לוֹ
 74 תְּחַבְּרָךְ דִּירָה בְּתַחְתּוֹנִים⁸
 75 שְׂדוּקָא בְּעוֹלָם הַזֶּה הַנְּחוּת וְהַתְּחַתּוֹן
 76 יִהְיֶה מִקוֹם שֶׁל 'דִּירָה' לְגִילּוּי וְהִשְׂרָאָה

1 בתחילת פרשת השבוע נאמר אודות תרומת הדברים הנחוצים למלאכת
 2 המשכן, "וידבר ה' אל משה לאמור, דבר אל בני ישראל":
 3 ויקחו לי תרומה וגו'¹. ומדיק אדמור ה'צמח צדק'
 4 במאמרו דבור-המתחיל הפותח בפסוק הנה שגאמר בשבת

5 פְּרֻשֶׁת תְּרוּמָה בִּשְׁנַת ת"ר",
 6 לְפָנַי מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה מֵעַת
 7 אֵמִירַת מֵאֲמָרוֹ זֶה עַל-יְדֵי הַרְבִּי בִּשְׁנַת
 8 תשכ"ה (בפיכל² כרך של מאמרי

9 חסידות כתובים בכתביד שְׁעֲדִין
 10 באותה שנה, בשנת תשכ"ה לא
 11 נִדְפַס, וּמִקְוִים שְׂיִוְדַפֵּס בְּעֶזְרֵי
 12 ה'תִּבְרָךְ³), דְּצָרִיף לְהִבִּין
 13 מָה שְׁנִתְאַמְרוּ כְּאֵן בַּפְּסוּקִים אִלּוּ
 14 בתחילת פרשת תרומה שלש
 15 תְּרוּמוֹת, וַיִּקְחוּ לִי תְּרוּמָה,
 16 תִּקְחוּ אֵת תְּרוּמָתִי, וְזֹאת
 17 הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֲתָם
 18 וְיֵשׁ לְהִבִּין מֵהוּ הָעֲנָן שֶׁל כָּל אַחַת
 19 מִשְׁלוֹשׁ הַתְּרוּמוֹת.

20 וְיֵשׁ לְהוֹסִיף בְּזָה, שְׁבִשְׁלֹשׁ
 21 הַתְּרוּמוֹת גּוֹפֵא עֲצֻמּוֹ, נִתְאַמַּר
 22 תְּחִלָּה "וַיִּקְחוּ לִי תְּרוּמָה",
 23 וְכֵן לְאַחֲרֵי-זֶה מוֹסִיף הַכְּתוּב
 24 וְאוֹמַר "מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר
 25 יִדְבְּנוּ לְבוֹ תִּקְחוּ אֵת
 26 תְּרוּמָתִי". וְהִנֵּנוּ, שְׂמָה
 27 שְׁכָתוֹב "וַיִּקְחוּ לִי תְּרוּמָה"
 28 (תְּרוּמָה הִרְאֵנוּ) אִינוּ
 29 בְּאוֹפֵן דְּ"אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ",
 30 וְצָרִיף לְהִבִּין טַעַם הַדְּבָר מְדוּעַ
 31 בְּתוּמָה הִרְאֵנוּ לֹא נִזְכַּר עֲנִין
 32 נְדִיבוֹת הַלֵּב?

33 גַּם צָרִיף לְהִבִּין מָה שְׁנִתְאַמַּר
 34 "וַיִּקְחוּ לִי תְּרוּמָה",
 35 דְּלְכֹאֲרָה הִנְהִי-לִיָּה-לְמִימַר
 36 הִיא לוֹ (לפסוק) לוֹמַר "וַיִּתְּנוּ לִי
 37 תְּרוּמָה" שְׁהִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל נוֹתֵנִים
 38 אֵת הַתְּרוּמוֹת לְמִשְׁכָּן וּמְדוּעַ נִזְכַּר כֵּן
 39 לְשׁוֹן לְקִיחָה וְלֹא לְשׁוֹן נְתִינָה?

40 וְיֵשׁ לְהוֹסִיף וּלְדַיֵּק גַּם בְּמָה
 41 שְׁכָתוֹב "וַיִּקְחוּ לִי תְּרוּמָה",

בס"ד. שבת פרשת תרומה, ד' אדר-ראשון, ה'תשכ"ה (הנחה בלתי מוגה)

1 וַיִּקְחוּ לִי תְּרוּמָה וְגו'¹. וּמְדִיק אֲדַמּוֹר ה'צמח
 2 צָדֵק' בְּמָאֲמָרוֹ דְּבוּר-הַמִּתְחִיל הִנֵּה
 3 שְׁנִתְאַמַּר בְּשֶׁבֶת פְּרֻשֶׁת תְּרוּמָה ת"ר", לְפָנַי מֵאָה
 4 וְעֶשְׂרִים שָׁנָה (בפיכל² שְׁעֲדִין לֹא נִדְפַס, וּמִקְוִים
 5 שְׂיִוְדַפֵּס בְּעֶזְרֵי ה'תִּבְרָךְ³), דְּצָרִיף לְהִבִּין מָה
 6 שְׁנִתְאַמְרוּ כְּאֵן שְׁלֹשׁ תְּרוּמוֹת, וַיִּקְחוּ לִי תְּרוּמָה,
 7 תִּקְחוּ אֵת תְּרוּמָתִי, וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ
 8 מֵאֲתָם. וְיֵשׁ לְהוֹסִיף בְּזָה, שְׁבִשְׁלֹשׁ הַתְּרוּמוֹת
 9 גּוֹפֵא, נִתְחַלָּה "וַיִּקְחוּ לִי תְּרוּמָה", וְכֵן
 10 לְאַחֲרֵי-זֶה מוֹסִיף "מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ
 11 לְבוֹ תִּקְחוּ אֵת תְּרוּמָתִי". וְהִנֵּנוּ, שְׂמָה שְׁכָתוֹב
 12 "וַיִּקְחוּ לִי תְּרוּמָה" (תְּרוּמָה הִרְאֵנוּ) אִינוּ
 13 בְּאוֹפֵן דְּ"אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ", וְצָרִיף לְהִבִּין טַעַם
 14 הַדְּבָר. גַּם צָרִיף לְהִבִּין מָה שְׁנִתְאַמַּר "וַיִּקְחוּ לִי
 15 תְּרוּמָה", דְּלְכֹאֲרָה הִנְהִי-לִיָּה-לְמִימַר "וַיִּתְּנוּ לִי
 16 תְּרוּמָה". וְיֵשׁ לְהוֹסִיף וּלְדַיֵּק גַּם בְּמָה שְׁכָתוֹב
 17 "וַיִּקְחוּ לִי תְּרוּמָה", "לִי" דִּיקָא, וּכְפִירוֹשׁ רַש"י:
 18 "לִי" לְשָׁמִי, וְצָרִיף לְהִבִּין הָעֲנָן בְּזָה.⁴

19 (ב) וּמְבִיא ה'צמח צָדֵק' מְאָמַר רַבּוֹתֵינוּ ז"ל
 20 בְּרִבּוֹת' פְּרֻשֶׁת תְּרוּמָה⁵ עַל הַפְּסוּק
 21 וַיִּקְחוּ לִי תְּרוּמָה, "פְּתַחֲחִי לִי אֲחוֹתִי רַעֲיָתִי"⁶, עַד
 22 מָתִי אֶהְיֶה מִתְּהַלֵּךְ בְּלֹא בֵּית כּו' אֶלֶּא עֲשׂוּ לִי
 23 מִקְדָּשׁ שְׂלֹא אֶהְיֶה בַּחוּץ. דְּהִנֵּה פְּנֹת הַצְּוּי וַיִּקְחוּ לִי תְּרוּמָה גו'
 24 הִיא בְּשִׁבִיל עֲשִׂית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב בְּהַמְשָׁךְ הַכְּתוּבִים⁷ וְעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ
 25 וְשְׁכָנָתִי בְּתוֹכָם, שְׁזָהוּ כְּלָלוֹת הָעֲנָן דְּעִבּוּדַת הָאָדָם שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נְשָׁלְמַת פְּנֹת
 26 הַבְּרִיאָה שְׁנִתְאַוָּה הַקְּב"ה לְהִיּוֹת לוֹ תְּחַבְּרָךְ דִּירָה בְּתַחְתּוֹנִים⁸
 27 שְׂדוּקָא בְּעוֹלָם הַזֶּה הַנְּחוּת וְהַתְּחַתּוֹן יִהְיֶה מִקוֹם שֶׁל 'דִּירָה' לְגִילּוּי וְהִשְׂרָאָה

1) ריש פרשתנו. 2) צוין ברשימת מאמרי דא"ח של הצ"צ (קה"ת תשנ"ד) ע' סה. 3) נדפס לאח"ז באוה"ת פרשתנו ע' אישנט ואילך. 4) ראה גם הביאור בפירוש" שנתבאר בשיחות שלפני המאמר (נדפס בלקו"ש חט"ז ע' 284 ואילך). 5) שמו"ר פל"ג, ג. 6) שה"ש ה, ב. 7) פרשתנו כה, ח. 8) ראה הנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פ"ג, ו. תניא רפ"ו. ובכ"מ.

שבת פרשת תרומה, ד' אדר-ראשון, ה'תשכ"ה

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 השכינה. וכדאיתא כפי שמובא במדרש⁹ אמרתי לכם "ויקחו
2 לי תרומה" בשביל שאדור ביניכם, "ועשו לי מקדש"
3 כביכול אמר הקב"ה: קחו אותי ואדור ביניכם בעולם הזה,
4 בו נמצאים בני ישראל העובדים את ה'.
5 והנה, סדר העבודה של עבודת
6 האדם להביא השראת וגילוי השכינה
7 בעולם הוא, שתחלה צריכה
8 להיות אתערותא-דלעילא
9 התעוררות מלמעלה, מצידו של
10 הקדוש-ברוך-הוא כדי לעורר את
11 האתערותא-דלתתא התעוררות
12 מלמטה, מצד האדם, להתקרב
13 לאלוקות, שזהו מה שכתוב⁶
14 קול דודי דופק פתחי לי גו'
15 הקדוש-ברוך-הוא (הנקרא בשיר
16 השירים 'דוד') בא מלמעלה ודופק⁷
17 בלת, כביכול, כדי לעורר את בני
18 ישראל הנמצאים למטה.
19 וזהו גם מה שנאמר "ויקחו
20 לי (תרומה)", שהוא לשון
21 הכתוב "לי" כמו "פתחי לי",
22 דהינו לקחת ולקבל את
23 ההתעוררות שנמשכת
24 מלמעלה, ולכן תרומה זו נאמרה
25 בלשון 'לקיחה' ולא בלשון 'ענינה', כי
26 על ידה האדם הנותן את התרומה
27 'לוקח' ומקבל התעוררות מלמעלה.
28 ויש לבאר זה ענין ההתעוררות
29 מלמעלה כדי לעורר את האדם למטה
30 על-פי הידוע בתורת החסידות
31 ממאמר הפעל-שם-טוב
32 נשמתו-עדן¹⁰ בענין ה'בת
33 קול' מלמעלה שמכרזת שובו
34 בנים¹¹, דלכאורה קשה הרי
35 לא נשמע קול הכרוזים הללו
36 הקוראים לשוב בתשובה לשום
37 אדם, ואם-כן מהי הפעולה
38 של הכרוזים הללו ומה התועלת
39 בהם?
40 ועונה הבעל-שם-טוב:
41 אף הענין הוא, דלפעמים נופלים לאדם הרהורי תשובה

פתאום, מפלי שהכין את עצמו מצידו לכך, שזהו מצד
ההשפעה של הכרוזים העליונים על נשמתו.
אמנם עדין צריך להבין, שהרי הענין ד'בת קול' שמכרזת
כו' הוא כמאמרי חכמינו ז"ל בכל יום, ואף-על-פי-כן ידע
איניש בנפשיה האדם יודע
בעצמו שיכולים לעבור כמה
וכמה זמים מפלי שיפלו לו
הרהורי תשובה רחמנא-
ליצלן ואם כן חזרת השאלה מה
התועלת בכרוזים הללו?
אף הענין הוא, כמאמר
רבתינו ז"ל¹² אף-על-גב
דאיהו לא חזי, מזליהו חזי,
על הכתוב "וראיתי אני דניאל לברי את
המראה, והאנשים אשר היו עמי לא
ראו את המראה [שראה דניאל
בנבואה] אבל חרדה גדולה נפלה
עליהם ויברחו בהיחבא", שואלת
הגמרא: כיון שלא ראו, למה נבהלו?
ועונה: אף על פי שהם לא ראו, המזל
שלהם ראה, הינו, שמזלי שורש
ועצם הנשמה שלמעלה החלק
העצמי והפנימי של הנשמה שנשאר
למעלה ואינו יורד ומתלבש בגוף,
שומעת בכל יום את הכרוזים
העליונים הקוראים לבני האדם
לשוב בתשובה, שזוהי
ההתעוררות שנמשכת
מלמעלה. אלא שבשביל זה
כדי שהתעוררות מלמעלה אכן תפעל
את פעולתה צריך להיות הענין
ד'פתחי לי" מצד האדם למטה,
"ויקחו לי", לקחת ולקבל
את ההתעוררות שנמשכת
מלמעלה.
ועל-פי-זה יובן מה שנאמר
בפסוקים אלה העוסקים בתרומת
המשכן "ויקחו לי" למרות שבני
ישראל נותנים את התרומה, ולא
נאמר "וינתנו לי" שלכאורה הוא
לשון מתאים יותר לענין התרומה, פינן שענין זה של ההתעוררות למטה

9 ויק"ר פ"ל, יג. 10) כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סק"א-ב. וש"נ. 11) ראה חגיגה טו, א. 12) מגילה ג, סע"א. וש"נ.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 שבאה כתוצאה מפעולת הכרוזים העליונים אינו עבודתו של האדם,
 2 אלא מה שלוקח ומקבל את ההתעוררות שנמשכת מלמעלה. ומטעם זה לא נאמר כאן בתרומה הראשונה בה נאמר "ויקחו לי תרומה" הענין ד'ידבנו לבו" כפי שנוכר בתרומה השנייה בכתוב "מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי", פי ההתעוררות שנמשכת מלמעלה אינה תלויה באופן עבודת האדם ולא בניכוח לבו, שהרי כל ענינה הוא אתערותא דלעילא התעוררות מלמטה דוקא. וזהו גם הטעם הפנימי על מה שנאמר "ויקחו לי" דיקא, כמאמר רבותינו ז"ל¹³ "ויקחו תרומה" אין פתיב כאן, אלא "ויקחו לי", כל מקום שנקאמר "לי" הרי זה קנים לעולם ולעולמי עולמים, ובמקום אחר¹⁴ איתא: כל מקום שנאמר "לי" אינו זו לעולם, לא בעולם הזה ולא לעולם הבא, דכיון שזהו ענין שאינו תלוי בעבודת האדם, ובא אתערותא דלעילא, לכן לא שייך בו שינויים כלל, והוא קנים ואינו זו לעולם ולעולמי עולמים.

16 אמנם לאחרי שישנו הענין דאתערותא דלעילא (שזהו ענין "ויקחו לי תרומה" כנ"ל), צריכה להיות גם עבודת האדם באופן של אתערותא דלתתא, שעל זה נאמר בהמשך הפתוב "כל איש אשר ידבנו לבו" גו'. והענין בזה, דאף-על-פי שהאתערותא דלעילא היא בעילוי גדול יותר שלא בערך מהאתערותא דלתתא, מפל-מקום לא מספיק שתהיה העבודה מצד אתערותא דלעילא בלבד, אלא צריך להיות גם הענין דאתערותא דלתתא, וכמבאר ב'לקוטי תורה'¹⁵ שפאשר העבודה היא מצד אתערותא דלעילא בלבד, כפי שזהו מה שנתעורר מלמעלה מבלי שהכין לבו תחלה, הנה אחר-כך חולפת ועוברת ההתעוררות ואין לה קיום, ולכן צריכה להיות גם העבודה באופן של אתערותא דלתתא, שזהו ענין "כל איש אשר ידבנו לבו" גו'.

17 (ג) ובאור הענין בפרטיות יותר בעבודת האדם גופא עצמה, היינו כפי ששני האופנים האמורים, "אתערותא דלעילא" ו"אתערותא דלתתא" באים לידי ביטוי בעבודת האדם עצמה דהנה בענין

(13) ספרי בהעלותך יא, טז. יל"ש פרשתנו רמז ססד. (14) ויק"ר פ"ב, ב. (15) ויקרא ב, ב ואילך.

שבת פרשת תרומה, ד' אדר-ראשון, ה'תשכ"ה

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 "תְּרוּמָה" אֵימָא מוּבָא בְּזַהְרָה¹⁶ שְׁנֵי פִירוּשִׁים¹⁷. פִּירוּשׁ
2 אַחַד, שְׁתְּרוּמָה הוּא אוֹתִיּוֹת תּוֹרָה מ', שְׁקָאֵי שִׁמְכוּן עַל
3 הַתּוֹרָה שְׁנִתְּנָה לְאַרְבַּעִים יוֹם שְׁבַחָם הִיָּה מִשֶּׁה רִבְּנוּ בְּהוּ כְּדִי
4 לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה מֵאֵת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וּפִירוּשׁ שְׁנֵי, שְׁתְּרוּמָה
5 הוּא אוֹתִיּוֹת דּוֹמוֹת לְאוֹתִיּוֹת שְׁתֵּי
6 הַמִּילִים תְּרֵי מִמְּאָה¹⁸, שְׁתֵּים
7 מִתּוֹךְ מֵאָה, וְקָאֵי וְהַכּוּנָה עַל
8 שְׁתֵּי פְעָמִים שְׁבַחָם אוֹמְרִים
9 קְרִיאַת-שְׁמֵעַ בְּכָל יוֹם שְׁחֲרִית
10 וְעֶרְבִית (כְּפִי שְׁאוּמְרִים בִּכְתוּב' שֶׁל
11 תְּפִילַת מוֹסֵף בְּשַׁבָּתוֹת וְחֲגִים "עֲרַב
12 וְבִקְרָה בְּכָל יוֹם תְּמִיד פְּעָמִים
13 בְּאַהֲבָה שְׁמֵעַ אוֹמְרִים"¹⁹)
14 שְׁבָכָל פְּעַם שְׁאוּמְרִים קְרִיאַת
15 שְׁמֵעַ יֵשׁ מ"ט אֲתָנוּן אַרְבַּעִים
16 וְתַשַּׁע אוֹתִיּוֹת, כ"ה אוֹתִיּוֹת
17 דְּשְׁמֵעַ יִשְׂרָאֵל הֲוֵי' אֲלֵקִינוּ
18 הֲוֵי' אַחַד, וְכִ"ד אוֹתִיּוֹת
19 דְּבְרוּף שֶׁם כְּבוֹד מְלִכּוּתוֹ
20 לְעוֹלָם וָעֶד, וְשְׁתֵּי פְעָמִים
21 מ"ט הֵם צ"ח, תְּשַׁעִים וְשִׁמּוֹנָה
22 וְעֵדִין חֶסֶד תְּרֵי מִמְּאָה, שְׁנֵי
23 מִתּוֹךְ הַמֵּאָה שְׁהוּא עֲנִין
24 ה"מְסִירוֹת-נֶפֶשׁ בְּאַחַד"
25 פְּעָמִים שְׁחֲרִית וְעֶרְבִית וְכִפִּי
26 שִׁמְשִׁין וּמִבְּאֵר.
27 וְהַעֲנִין בְּזַה, דְּהַגָּה, תּוֹרָה
28 הִיא בְּאוֹפֵן שֶׁל הַמְּשָׁכָה
29 שִׁירָה מְלַמְעָלָה מֵאלוּקוֹת
30 לְמִטָּה לְעוֹלָם הַזֶּה, כְּמוֹ
31 שְׁפָתוֹב²⁰ לְגַבֵּי נִתְּנָת הַתּוֹרָה
32 מִהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְבִנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי
33 מִן הַשָּׁמַיִם דְּבִרְתֵי עִמָּכֶם,
34 וְנִקְרָאת הַתּוֹרָה גַם לְחֵם מִן
35 הַשָּׁמַיִם²¹, וְכַתִּיב²² הֲלֹא כֹה
36 דְּבָרֵי פֶּאֶשׁ, מָה אֵשׁ אֵינוֹ
37 מִקְּבֵל טוּמְאָה, אֵף דְּבָרֵי
38 תּוֹרָה אֵין מִקְּבֵלִין טוּמְאָה²³
39 וּמְכַל זֶה מוּכָן וּמוֹדָג שֶׁהַתּוֹרָה בָּאָה
40 מִלְּמַעְלָה, מֵאלוּקוֹת. מֵהַשְּׂאִין-כֶּן
41 הַעֲנִין דְּקְרִיאַת-שְׁמֵעַ "לְמִסוֹר
42 נֶפֶשׁוֹ בְּאַחַד" הוּא בְּאוֹפֵן

1 אֵימָא בְּזַהְרָה¹⁶ שְׁנֵי פִירוּשִׁים¹⁷. פִּירוּשׁ אַחַד,
2 שְׁתְּרוּמָה הוּא אוֹתִיּוֹת תּוֹרָה מ', שְׁקָאֵי עַל
3 הַתּוֹרָה שְׁנִתְּנָה לְאַרְבַּעִים יוֹם. וּפִירוּשׁ שְׁנֵי,
4 שְׁתְּרוּמָה הוּא תְּרֵי מִמְּאָה¹⁸, וְקָאֵי עַל שְׁתֵּי
5 פְּעָמִים קְרִיאַת-שְׁמֵעַ שְׁחֲרִית וְעֶרְבִית ("עֲרַב
6 וְבִקְרָה בְּכָל יוֹם תְּמִיד פְּעָמִים בְּאַהֲבָה שְׁמֵעַ
7 אוֹמְרִים"¹⁹) שְׁבָכָל פְּעַם יֵשׁ מ"ט אֲתָנוּן, כ"ה
8 אוֹתִיּוֹת דְּשְׁמֵעַ יִשְׂרָאֵל הֲוֵי' אֲלֵקִינוּ הֲוֵי' אַחַד,
9 וְכִ"ד אוֹתִיּוֹת דְּבְרוּף שֶׁם כְּבוֹד מְלִכּוּתוֹ לְעוֹלָם
10 וָעֶד, וְשְׁתֵּי פְעָמִים מ"ט הֵם צ"ח, וְעֵדִין חֶסֶד
11 תְּרֵי מִמְּאָה, שְׁהוּא עֲנִין ה"מְסִירוֹת-נֶפֶשׁ בְּאַחַד"
12 שְׁחֲרִית וְעֶרְבִית. וְהַעֲנִין בְּזַה, דְּהַגָּה, תּוֹרָה הִיא
13 בְּאוֹפֵן שֶׁל הַמְּשָׁכָה מְלַמְעָלָה לְמִטָּה, כְּמוֹ
14 שְׁפָתוֹב²⁰ כִּי מִן הַשָּׁמַיִם דְּבִרְתֵי עִמָּכֶם, וְנִקְרָאת
15 לְחֵם מִן הַשָּׁמַיִם²¹, וְכַתִּיב²² הֲלֹא כֹה דְּבָרֵי פֶּאֶשׁ,
16 מָה אֵשׁ אֵינוֹ מִקְּבֵל טוּמְאָה, אֵף דְּבָרֵי תּוֹרָה אֵין
17 מִקְּבֵלִין טוּמְאָה²³. מֵהַשְּׂאִין-כֶּן הַעֲנִין דְּקְרִיאַת-
18 שְׁמֵעַ "לְמִסוֹר נֶפֶשׁוֹ בְּאַחַד" הוּא בְּאוֹפֵן שֶׁל
19 הַעֲלָאָה מְלַמְטָה לְמַעְלָה. וְזַהוּ עֲנִין "וַיִּקְחוּ לִי
20 תְּרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבְנוּ לְבוֹ תִּקְחוּ אֶת
21 תְּרוּמָתִי", דְּמָה שְׁפָתוֹב "וַיִּקְחוּ לִי תְּרוּמָה",
22 בְּאוֹפֵן שֶׁל אֲתַעְרוּתָא-דְּלַעֲיָלָא (כְּנ"ל סְעִיף ב),
23 הוּא הַפִּירוּשׁ הֲרֵאשׁוֹן בְּ"תְּרוּמָה", שְׁקָאֵי עַל
24 הַתּוֹרָה שְׁהִיא בְּאוֹפֵן שֶׁל הַמְּשָׁכָה מְלַמְעָלָה
25 לְמִטָּה. וְזַהוּ שְׁפָתוֹב "מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבְנוּ
26 לְבוֹ תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי", שְׁזַהוּ עֲנִין עֲבוּדַת
27 הָאָדָם בְּאֲתַעְרוּתָא-דְּלַתְתָּא, הוּא הַפִּירוּשׁ הַשְּׁנֵי
28 בְּ"תְּרוּמָה" שְׁקָאֵי עַל ה"מְסִירוֹת-נֶפֶשׁ בְּאַחַד"
29 מְלַמְטָה לְמַעְלָה.

1 יֵשׁ לִזְמַר, דְּמָה שְׁפָתוֹב "תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי" קָאֵי גַם עַל עֲנִין הַתּוֹרָה,
2 כִּי אֵף-עַל-פִּי שְׁעֲנִין הַתּוֹרָה מְרוּמָז בְּפִסּוּק "וַיִּקְחוּ לִי תְּרוּמָה" (כְּנ"ל),
3 שְׁהִיא בְּאוֹפֵן שֶׁל הַעֲלָאָה

(16) ח"ג קטנ, א. (17) ראה אוה"ת שם ס"ע אשנה ואילך. סה"מ תרכ"ט ע' רב ואילך. תש"ט ע' 150 ואילך. (18) ראה תרומות פ"ד מ"ג. (19) נוסח קדושת כתר דמוסף שבת ויו"ט. (20) יתרו כ, יט. (21) בשלח טז, ד. וראה של"ה במסכת פסחים שלו קסה, ב. (22) ירמי' כג, כט. (23) ברכות כב, א.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 התרומה הראשונה הנוכרת בפסוק (פנ"ל), הרי ידוע²⁴ בדברי חכמינו
2 ז"ל ובתורת החסידות שיש מעלה בלימוד התורה אחר התפלה
3 לגבי לימוד התורה שקודם התפלה, כמו שאמר אבא
4 בנימין על "תפילתי שתהא סמוכה למטתי"²⁵ מיד בקומו
5 מהשינה, ללא הפסק בינתיים אפילו
6 בלימוד התורה. ועל-פי-זה יש
7 לומר בפירוש "מאת כל איש
8 אשר ידבנו לבו תקחו את
9 תרומתי", שעל-ידי העבודה
10 דקריאת-שמע ותפלה באופן
11 ד"ידבנו לבו", עבודה של
12 "אתערותא דלתתא" והעלאה מלמטה
13 למעלה, כמבואר לעיל, נעשה
14 לימוד התורה שניינו "אתערותא
15 דלעילא" והמשכה מלמעלה למטה,
16 באופן נעלה יותר כמבואר
17 בחסידות ש"אתערותא דלעילא"
18 שקדמה לה "אתערותא דלתתא"
19 (לאחר שהכין לבו כמבואר לעיל
20 במעלת התרומה שבאה מתוך נדיבות
21 לב) נעלית על "אתערותא דלעילא"
22 שבאה לאדם מבלי שקדמה לה
23 "אתערותא דלתתא", והוא ענין
24 "תקחו את תרומתי",
25 "תרומתי" ממש שעל-ידי התורה
26 נמשכת לאדם והוא 'לוקח' ומקבל
27 התעוררות מהקודש-ברוך-הוא בעצמו,
28 להיות שהתורה שלומד תהיה דבר
29 הו"ו אשר שמתו בפיה²⁶,
30 תען לשוני אמרתך²⁷ כמאמר
31 חכמינו ז"ל פסוק זה רומז ללימוד
32 התורה באופן נעלה, כאשר הלומד הוא
33 "כעונה אחר הקורא" שניכר בלימודו
34 שהתורה היא תורת ה' והוא חוזר על
35 דברי ה' ולא-תרי כל זה, אחרי
36 התפילה ("אתערותא דלתתא" שאחרי
37 ה"אתערותא דלעילא" הראשונה)
38 והתורה (ה"אתערותא דלעילא"
39 שקדמה לה "אתערותא דלתתא")
40 באה פללות העבודה דקיים

המצות, כולל גם העבודה בעניני הרשות באופן ש"כל
מעשיך יהיו לשם שמים"²⁸ ו"בכל דרכיך דעהו"²⁹, שעל
ידי זה האדם עובד את ה' ומחזיר קדושה בעולם אפילו בעיסוקו בעניני
העולם שעל זה נאמר בפסוק 'תרומה' פעם נוספת, "וזאת התרומה
אשר תקחו מאתם" וגו'³⁰.

ד) והנה, נוסף על פללות
הענין דויקחו לי תרומה גו'
כפי שהוא בעבודת האדם
(פנ"ל בארוכה), ישנו גם
הענין דויקחו לי תרומה גו'
שתכליתו הוא "ועשו לי
מקדש" גו' כפי שהוא
בגשמייות כפשוטו בניין משכן
ומקדש כפשוטו שבו תהיה התגלות
והשראת השכינה. אך לגבי המקדש
הגשמי עדין צריך להבין³¹ מה
שנאמר ויקחו לי תרומה גו',
ועשו לי מקדש גו', "לי"
דיקא, דכל מקום שנאמר
"לי" אינו זו לעולם לא
בעולם הזה ולא לעולם הבא,
והרי עכשו ליכא אין בית
המקדש ואם כן מהי משמעות
הדברים שהמקדש הוא נצחי וקיים
לעולם?

אך הענין בזה, כמו שכתוב
במהרמ"א³² פירוש מורנו הרב
רבי משה אלשיך על התורה
שמקדש העליון הבחינה הרוחנית
של בית המקדש הנקרא מקדש
אדני³³, כלשון הכתוב בשירת הים
מחופר ממש למקדש
התחתון הגשמי, וכמו בענין
עיר שחופרה לה יחדו³⁴,
שירושלים של מעלה הרוחנית
מחופרת עם ירושלים של
מטה הגשמית³⁵. וזהו ש"אינו
זו המקדש, ולאמתו של דבר אין בו
שינוי אלא הוא קיים גם בעולם
הזה", שמקדש העליון מאיר

(24) ראה לקו"ת ברכה צו, ב. (25) ברכות ה, ב. (26) ע"פ ישע"י נט, כא. (27) תהלים קיט, קעב. וראה תו"א יתרו סז, ב.
(28) אבות פ"ב מ"ב. (29) משלי ג, ו. (30) ראה אוה"ת תרומה ע' א"ת.יג. לקו"ש חט"ז ע' 293. (31) ראה גם אוה"ת שם ע'
א'תכד ואילך. ס"ע א'תמב. ד"ה ועשו לי מקדש תשמ"א. ובכ"מ. (32) ר"מ אלשיך בפירושו עה"ת - תרומה כה, ח. (33) בשלח
טו, יז. (34) תהלים קכב, ג. (35) ראה תענית ה, א ובחדא"ג מהרש"א. בענין זה נזכר גם מאמר רו"ל (תענית שם) נשבע
הקב"ה שאינו נכנס בירושלים (ובית-המקדש) של מעלה עד שיכנס בירושלים (ובית-המקדש) של מטה.

שבת פרשת תרומה, ד' אדר-ראשון, ה'תשכ"ה

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 גם עכשו ברוחניות.
 2 ויש להוסיף בזה גם בנוגע לבית-המקדש הגשמי שבעצם גם
 3 הוא קיים בקיום נצחי, דאף שבית-המקדש הגשמי חרב, הן בית
 4 ראשון שאומות העולם העבירו את התקרה, ועל-אחת-
 5 כמה-וכמה בית שני שחורבנו
 6 היה באופן ד"ערו ערו עד
 7 היסוד בה"36 והרסו את הבניין
 8 הגשמי לגמרי. מכל-מקום בנוגע
 9 למשכן (דאיקרי שנקרא
 10 מקדש³⁷) אמרו חכמינו
 11 ז"ל³⁸ שנגנזו תחת מחילות
 12 של היכל, ואם-כן קמת
 13 מציאותו של המשכן גם
 14 בגשמיות, אלא שהוא גנוז
 15 בהעלם וצריך לחפשו כו'
 16 וקיומו הנצחי של המשכן בגשמיות
 17 מבטא את השראת השכינה במשכן
 18 ובמקדש באופן נצחי שאינו זו לעולם.
 19 ועוד זאת, שמי שהוא
 20 במעמד ומצב של נשמה
 21 דאצילות, מי שיש לו נשמה נעלית
 22 ששורשה מעולם האצילות (הראשון
 23 והנעלה ביותר מבין ארבעת העולמות
 24 הרוחניים אצילות-בריאה-יצירה-עשיה)
 25 יכול לראותו את המשכן הקיים
 26 בגשמיות בפועל גם בהיותו
 27 בהעלם, ומי שאינו רואה
 28 זאת הרי זה לא מפני חסרון
 29 כלשהו בקיומו הנצחי של המשכן אלא
 30 בגלל פחיתות מעמדו ומצבו
 31 הרוחני של האדם, ובפרט מצד
 32 ענינים של חטאים ועונות
 33 כו', שאז אם האדם חטא צריך
 34 להתנגע יותר בעבודה הרוחנית
 35 ועל-דרך מה שכתב אדמו"ר
 36 הזקן³⁹ שמצד הענין
 37 ד'עונותיכם מבדילים',
 38 צריך להתנגע יותר כדי לבא
 39 לענין היראה, כמו שכתוב⁴⁰
 40 כמטמונים תחפשוה, פדרך
 41 שמחפש אדם מטמון ואוצר
 42 הטמון בתחתיות הארץ,

שחופר אחריו ביגיעה עצומה כך גם ברוחניות כדי להתחבר
 לזברים נעלמים יש צורך ביגיעה ומי שיש לו חטאים ועונות המעלימים
 ומסתירים, צריך להתנגע יותר, וצריך גם מלבד היגיעה מצידו לבקש
 מה-יתברך שיפקח את עיניו ויראה כו'. וכיון שגם עכשו
 קמת מציאותו של המשכן
 גם בגשמיות אלא שהוא
 בהעלם, הרי נקל יותר
 להמשיך את בית-המקדש
 הגשמי בפועל ובגלוי מאשר
 אילו לא היתה קמת
 מציאותו של המשכן
 בגשמיות, שאז היו צריכים
 עבודה ויגיעה רבה שלא
 בערך כדי להמשיכו
 בגשמיות אבל כיוון שמציאות
 המשכן קמת בגשמיות תמיד,
 המשכת המקדש בגשמיות קלה יותר
 כי אין זה חידוש גמור אלא המשך
 לדבר שכבר ישנו במציאות. וזהו
 שנאמר ויקחו לי תרומה גו'
 ועשו לי מקדש גו', "לי"
 דקא, שאינו זו לעולם, ולכן
 התורה מדגישה את ענין הנצחיות
 בציווי על התרומות למלאכת המשכן
 כיון שגם עכשו קמת
 מציאותו של המשכן
 בגשמיות, אלא שהוא
 בהעלם כו'. ועל-דרך
 המבאר במאמר אדמו"ר
 הזקן עם הגהות ה'צמח
 צדק'⁴¹ (שנזכר במאמרים
 שלפני-זה⁴²) בנוגע לסדר
 הברכות בתפלה שתקנו אנשי
 כנסת הגדולה, רופא חולים

(36) תהלים קלז, ז. וראה ירושלמי יומא פ"א ה"א. מדרש תהלים עה"פ. (37) עירובין ב, סע"א. (38) סוטה ט, סע"א. (39) תניא פמ"ב (סט, סע"ב ואילך). (40) משלי ב, ד. (41) מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ע' שפב. אוה"ת ענינים ע' קכב. (42) ד"ה ויגש אליו יהודה פ"ו (תורת מנחם - התוועדויות חמ"ב ע' 84). וראה גם תורת מנחם - ספר המאמרים ניסן ע' קפד.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 ומִכֶּרֶךְ הַשָּׁנִים וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה, דְּלִכְאוּרָה אֵינּוּ מוֹכֵן, הֲרִי אָנוּ
 2 רואים שְׁלֹפְעָמִים לא מִתְקַיְמוֹת הַבְּרֻכּוֹת כְּפֹעֵל מִמֶּשׁ,
 3 שְׁלֵא נִתְרַפֵּא הַחֹלָה כו', וְאִיךְ תִּקְנוּ אֲנָשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָה
 4 שִׁיהִי חֲסֵו־שְׁלוֹם בְּרָכָה לְבִטְלָה וְאִין לְתַרְץ שֶׁהַבְּרֻכּוֹת
 5 מִתְקַיְמוֹת בְּרוּחַנִיּוֹת הָעֲנִינִים,
 6 שֶׁהֲרִי הַבְּקָשׁוֹת שֶׁבִּתְפִלָּה הֵן
 7 עַל פְּשׁוּתוֹת הָעֲנִינִים
 8 בְּגִשְׁמִיּוֹת רְפוּאָה וּפְרִסְקָה
 9 כִּפְשׁוּטין?
 10 אַף הָעֲנִין הוּא, שְׂיִכּוֹל לְהִיּוֹת
 11 שֶׁהִמְשִׁכָּה אֶכֶן נִמְשַׁכָּה אֲבָל
 12 נִשְׁאֲרָת בְּהֶעֱלֵם וְאִינָה בְּאָה
 13 בְּגִלּוּי, וְלִכֵּן אִינָה נִקְרֵאת
 14 תְּפִלַּת שְׁוֵא חֲסֵו־שְׁלוֹם, וְלִכֵּן
 15 הַבְּרַכָּה אֵינָה לְבִטְלָה, כִּי בְּרַדְאֵי
 16 הַמְשִׁיף עָלָיו בְּחִינַת רְפוּאָה
 17 כו' (גַּם בְּגִשְׁמִיּוֹת), רַק שְׁלֵא
 18 נִתְגַּלָּה לַעַת עַתָּה אֲלֵא נִשְׁאֲרָ
 19 בְּהֶעֱלֵם כו'.

1 חוֹלִים וּמִכֶּרֶךְ הַשָּׁנִים וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה, דְּלִכְאוּרָה
 2 אֵינּוּ מוֹכֵן, הֲרִי אָנוּ רואים שְׁלֹפְעָמִים לא
 3 מִתְקַיְמוֹת הַבְּרֻכּוֹת כְּפֹעֵל מִמֶּשׁ, שְׁלֵא נִתְרַפֵּא
 4 הַחֹלָה כו', וְאִיךְ תִּקְנוּ אֲנָשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָה
 5 שִׁיהִי חֲסֵו־שְׁלוֹם בְּרָכָה לְבִטְלָה וְאִין לְתַרְץ
 6 שֶׁהַבְּרֻכּוֹת מִתְקַיְמוֹת בְּרוּחַנִיּוֹת הָעֲנִינִים, שֶׁהֲרִי הַבְּקָשׁוֹת שֶׁבִּתְפִלָּה הֵן עַל
 7 פְּשׁוּתוֹת הָעֲנִינִים בְּגִשְׁמִיּוֹת. אַף הָעֲנִין הוּא, שְׂיִכּוֹל לְהִיּוֹת שֶׁהִמְשִׁכָּה נִשְׁאֲרָת
 8 בְּהֶעֱלֵם וְאִינָה בְּאָה בְּגִלּוּי, וְלִכֵּן אִינָה נִקְרֵאת תְּפִלַּת שְׁוֵא חֲסֵו־שְׁלוֹם, כִּי
 9 בְּרַדְאֵי הַמְשִׁיף עָלָיו בְּחִינַת רְפוּאָה כו' (גַּם בְּגִשְׁמִיּוֹת), רַק שְׁלֵא נִתְגַּלָּה אֲלֵא
 10 נִשְׁאֲרָ בְּהֶעֱלֵם כו'. וְעַל־דִּרְדְּוָה מוֹכֵן גַּם בְּנוֹגַע לְמִשְׁכָּן שְׁנִמְצָא בְּהֶעֱלֵם כו'.
 11 וְזֶהוּ גַם מֵה שֶׁכְּתוּב בְּמֵאֲמֵר חֲסִידוֹת שֶׁל רַבִּי הֵלֵל מִפְּאָרִיטְשׁ⁴³ בְּשֵׁם אֲדָמוֹ"ר
 12 הַזֶּקֶן, שֶׁלְּפָנָי נִשְׁמוֹת הַגְּבוּהוֹת כְּמוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי - לא נִתְרַב הַבֵּית
 13 כָּלֵל כו'⁴⁴.

(43 פלח הרמון שמות ע' ז. 44 חסר הסיום (המו'ל).)

המשך מעמוד קצט

1 כאן, בברייתא הראשונה, מדובר בדרךבי הוא לתורא - שראח
 2 בחלמו שהוא רוכב על השור, שדבר זה הוא סימן שעולה
 3 לגדולה, והא - וכאן, בברייתא השניה, מדובר בדרךבי תורא
 4 לדידיה - שראח בחלמו שהשור רוכב עליו, שדבר זה הוא סימן
 5 שעתיד הוא למות.
 6 הגמרא מפרטת חלומות שונים, למה הם רומזים: הרואה חמור
 7 בחלום, יצפה לישועה שתבוא, שנאמר (זכריה ט ט) אורות מלך
 8 המשיה, 'הנה מלכך יבוא לך, צדיק ונשוע הוא, עני ורכב על חמור',
 9 וכיון שהזכר חמור בענין ישועה, ראייתו בחלום היא סימן
 10 לישועה.
 11 הרואה חתול בחלום, אם הוא נמצא פאתרא קרוך ליה - במקום
 12 שקוראים לחתול 'שונירא', הרי זה סימן שנעשית לו שירה נאה -
 13 לפי שתיבות 'שירה נאה' דמות לתיבת 'שונירא', והיינו שנגור
 14 עליו דבר טוב, שעתיד לומר עליו שירה נאה להקדוש ברוך הוא.
 15 ואם הוא נמצא במקום שקוראים לחתול 'שינירא', הרי זה סימן
 16 שנעשה לו שינוי רע ממצבו, לפי שתיבות 'שינוי רע' דמות לתיבת
 17 'שינירא'.
 18 הרואה ענבים בחלום, אם ענבים לבנות ראה, בין אם ראה אותן
 19 בומןן - בומן שדרך הענבים להיות בשלים בו, ובין אם ראה אותן
 20 שלא בומןן, הן יפות לחלום, כלומר סימן יפה הן. ואם ענבים
 21 שהורות ראה, אם ראה אותן בומןן, הן יפות לחלום, ואם ראה אותן
 22 שלא בומןן, הן רעות לחלום, כלומר סימן רע הן.
 23 הרואה סוס לבן בחלום, בין אם בנתח היה הסוס שרוי, ובין אם
 24 הסוס היה כרדוף - בעודו רץ, הרי זה סימן יפה לו. ואם סוס אדום
 25 ראה בחלום, אם בנתח היה הסוס שרוי, סימן יפה לו. ואם הסוס
 26 היה כרדוף - בעודו רץ, סימן קשה לו.
 27 הרואה את ישמעאל בחלום, הרי זה סימן לכך שתפלתו נשמעת

1-ומתקבלת, לפי שהמילה 'ישמעאל' מורה על קבלת התפילה,
 28 כמו שנאמר (בראשית יז ט) 'ולישמעאל שמעתיך'. ודוקא אם ראה
 29 בחלמו את ישמעאל בן אברהם, אבל אם ראה פייעא בעלמא -
 30 סתם ישמעאלי, לא - אין זה סימן שתפלתו נשמעת.
 31 הרואה גמל בחלום, הרי זה סימן לכך שמתה נקנסה לו - נפסקה
 32 עליו בתורת קנס ועונש מן השמים, והצילוהו מנפלה. מביאה
 33 הגמרא ראייה לכך, אמר רבי חמא ברבי חנינא, מאי קראה - מהו
 34 הפסוק בו נרמז דבר זה, שנאמר (בראשית מז ט) 'ואנכי ארד עמך
 35 מצרימה, ואנכי אעלך גם עלה', והנזכרין - ראשי התיבות של
 36 המילים 'גם עלה' הוא כעין המילה 'גמל', ומכאן שגמל הוא רמז
 37 להצלה ממתה. רב נחמן בר יצחק אמר מהכא - מכאן יש ללמוד
 38 שגמל הוא רמז להצלה מעונש מיתה, שנאמר (שמואל ב' יב יג) 'גם ה'
 39 העבירי חטאתך, לא תמות', והמילה 'גם' שנאמרה בפסוק זה, דומה
 40 למילה 'גמל', וכיון שבהמשך הפסוק נאמר 'לא תמות', הרי
 41 ש'גמל' הוא רמז להצלה ממתה.
 42 הרואה פיהם בחלום, הרי זה סימן לכך שדבר פלא נעשה לו, כמו
 43 שנעשו לפניחם ניסים רבים בשעה שהרג את זמרי בן סלוא ואת
 44 כוזבי בת צור.
 45 הרואה פיל בחלום, הרי זה סימן לכך שפלאות רבות נעשו לו, לפי
 46 שהמילה 'פיל' דומה למילה 'פלאות'. והרואה הרבה פילים
 47 בחלום, הרי זה סימן לכך שפלאות - פלאות רבות וגדולות
 48 נעשו לו.
 49 מקשה הגמרא: וכי ראיית פיל היא סימן טוב, ונתתניא - והלא שנינו
 50 בברייתא, כל מיני חיות גפין לחלום - ראייתם בחלום היא סימן
 51 טוב, חוץ מן הפיל וכן הקוף, שראייתם בחלום אינה סימן טוב, אלא
 52 סימן רע. מתרצת הגמרא: לא קשיא,